

بهداشت و مراقبت از دهان

در بیماران بستری

تهیه و تنظیم : واحد کنترل عفونت

مجتمع بیمارستانی شهید دکتر بهشتی کاشان

خرداد ۱۳۹۷

* روش دهانشویه بیمار بستری :

۷. دندانهای بیمار را به روش صحیح به مدت ۳ الی ۴ دقیقه مسواک نرم بزنید. بعد و حین مسواک زدن لبها و دهان بیمار را مرطوب سازید.
۸. سوپ را در محلول کلر هگزیدین خیس نموده و قسمتهای مختلف دهان و دندان را با سوپ تمیز کنید (هر سوپ فقط یکبار استفاده شده و سپس دور بیندازید).
۹. در بیماران غیر هوشیار با سوپ آغشته به محلول کلر هگزیدین به مدت ۴-۵ دقیقه تمام قسمت های دهان را تمیز نموده و تا ۲ ساعت دهان بیمار شستشو داده نشود.
۱۰. در بین دو نوبت دهانشویه، دهان بیماران را هر ۳ ساعت با سوپ آغشته به آب یا نرمال سالین شستشو دهید.
۱۱. برای جلوگیری از خشکی لبهای بیمار، بعد از مراقبت از دهان و تعویض دستکش، از ژل چرب کننده یا وازلین استفاده کنید.
۱۲. پس از اتمام کار و خارج نمودن دستکش ها، دستهای خود را بشوید یا ضد عفونی کنید.

۱. دستها را شستشو و ضد عفونی کنید و دستکش تمیز بپوشید..
۲. در صورت زیاد بودن ترشحات از گان و شیلد صورت نیز استفاده کنید.
۳. قبل از هر بار دهانشویه ، تمامی نواحی دهان بیمار با استفاده از چراغ قوه از نظر زخم، بافت های قرمز و خونریزی دهنده بررسی و ارزیابی کنید، در صورت وجود هر گونه ضایعه به پزشک اطلاع داده و طبق دستور پزشک اقدامات مناسب انجام شود.
۴. در صورت (عدم کتراتندیکاسیون) که مانعی وجود نداشته باشد بیمار را در پوزیشن ۳۰ درجه قرار دهید.
۵. اگر بیمار ایروی دارد آنرا از دهان بیمار خارج کرده و تمیز کنید، بعد از اتمام شستشوی دهان آنرا دوباره در دهان بیمار قرار دهید.
۶. در صورت نیاز و در بیمارانی که لوله تراشه دارند دهان را با استفاده از یک کاتتر مجزا ساکشن نمایید.

رعایت بهداشت دهان و مراقبت از آن، یکی از وظایف اصلی مراقبین بهداشتی و از جنبه های اساسی مراقبت پرستاری در بخشهای ویژه است که نه تنها در ایجاد احساس راحتی، بلکه در سلامت بیمار و جلوگیری از عوارض کشندهای مانند پنومونی مربوط به ونتیلاتور نقش دارد.

مراقبت ناکافی از دهان باعث تجمع میکروبیها و آسپیراسیونهای میکروسکوپی شده که در وقوع پنومونی بیمارستانی در بیماران ICU نقش دارد. خطر ایجاد پنومونی بیمارستانی در بیماران تحت تهویه مکانیکی ۲۱ برابر سایر بیماران بوده و مرگ و میر این بیماران بیش از ۵۰ درصد است.

پیامدهای مراقبت ناکافی دهان

خشکی مخاط دهان، کاهش جریان بزاق، ایجاد پلاک دندان، تجمع باکتریهای بیماریزا در دهان و حلق، التهاب لثه ها و مخاط دهان، پوسیدگی دندان، بوی بد دهان، عفونت لثه و بافت های اطراف دندان، انتشار سیستمیک عفونت، پنومونی مربوط به ونتیلاتور، افزایش هزینه های مراقبت و درمان، افزایش مرگ و میر

عوامل موثر در التهاب مخاط دهان و ایجاد پلاکهای دندانی:

❖ باز بودن طولانی دهان و خشکی ناشی از آناستفاده از داروهای سرکوبگر ایمنی و آنتی بیوتیک ها،

❖ تغییر در فلور میکروبی دهان که بدنبال تغذیه ناکافی، اختلال در ترشح بزاق و عدم شستشوی مناسب دهان ایجاد می شود.

عوامل عدم انجام مراقبت از دهان

- * وجود لوله تراشه، ایروی و... که گاه مانع انجام مراقبت اصولی و مناسب می شود.
- * ترس از جابجایی لوله تراشه
- * ترس از وقوع آسپیراسیون
- * ترس از افزایش ناراحتی و رنج بیمار
- * تصور اولویت کمتر نسبت به سایر مراقبت ها
- * فقدان دانش و مهارت کافی
- * کمبود وقت و مشغله زیاد
- * عدم بررسی مناسب دهان به خاطر وجود لوله تراشه و..

راههای حفظ بهداشت دهان و از بین بردن پلاک دندان:

۱- روش مکانیکی (مسواک)

در مراقبت از دهان معمولاً از سواب های نرم استفاده می شود. این سواب ها در از بین بردن پلاک مؤثر نیستند اما می توانند باعث تحریک مخاط شوند. تنها راه از بین بردن پلاک دندانی استفاده از روشهای مکانیکی (مسواک) می باشد.

۲- روش دارویی (محلول های دهانشویه و آنتی بیوتیک ها)

نمونه ای از روش دارویی:

سدیم بیکربنات (جوش شیرین): نصف قاشق مرباخوری در ۲۵۰ میلی لیتر آب گرم حل کرده و به عنوان دهانشویه چهاربار در روز استفاده می شود.

سواب های لیمو و گلیسرین: هر چند گفته میشود که این ترکیب باعث تحریک ترشح بزاق میشود ولی در استفاده زیاد باعث خشکی دهان میگردد. همچنین، به خاطر اسیدی بودن، تحریک مخاط و تخریب دندانها را تسریع کرده و به همین دلیل استفاده از آن توصیه نمی گردد.

کلرهگزیدین: یک داروی ضد باکتری وسیع الطیف است که بر ارگانیزم های گرم مثبت و منفی مؤثر می باشد. محلول پیشنهادی مرکز کنترل و پیشگیری بیماریها (CDC) برای انجام مراقبت دهان می باشد.

نیستاتین: در درمان عفونت های کاندیدیایی یا ضایعات آفت دهان استفاده می شود. به مقدار ۴ میلی لیتر چهاربار در روز به مدت ۱۰ روز مصرف میشود.

آب: از آب به عنوان یک محلول بیخطر برای مرطوب کردن دهان بیماران بخش ویژه استفاده میشود. همچنین مرطوب سازی یک مسواک کوچک و نرم برای تمیز کردن دندانها و لثه و جلوگیری از خشکی دهان مفید است.